

МАСОНСТВО

Проблеми в българското масонство

За кратките периоди на своето съществуване българското масонство е белязано от множество проблеми някои идващи от самото масонство, а други вследствие на политическата обстановка в дадения момент. Масонството в България се заражда доста късно заради нейната окупация от Османската империя и преживява периоди на разпад и реактивиране, които го правят нестабилно и лесно уязвимо към вътрешни и външни проблеми. Всички сериозни промени в България и света като войни и смяна в политическата система директно са се отразявали на българското масонство. Условно българското масонство може да се раздели на 3 периода според естеството на проблемите си:

Периода около освобождението до края на XIX век.

Периода в началото на XX век до 1944 г.

Периода след промените от 1991 г.

Първите български масони са били посветени през 60-те години на XIX век. Първата българска масонска ложа с име "Балканска звезда" е основана на 20 март 1879 г. в гр. Русе под патронажа на ложата "Великият изток на Португалия", но тя просъществува само 3 години и се разпада поради преминаването на голяма част от членовете и към тогавашното партизанско движение. През 1883 г. в София е основана ложа "Братство", която също има кратка история и просъществува до 1887, когато е приспана поради бурните политически борби. Все още младото и неопитно българско масонство не успява да се разграничи от избухналите политически противоречия и междуличностна конфронтация в новосформираната българска държава. Това налага Иван Ведър да приспи ложа "Балканска звезда" през 1887 г. До края на 19 и началото на 20 век отделни българи членуват в ложи в Германия, Франция, Турция и др.

През 1908 г. в Солун, Битоля и Кукуш се основават няколко масонски ложи, от които най-многочислена е Солунската ложа "Солунска звезда". Поради избухването на балканските войни тези български ложи зад граница били разпуснати след краткото си съществуване.

Малко след края на балканските войни в България е реактивирана ложа "Заря" през 1914 г. в София. Сред основателите на ложата бил и Иван Ведър. Тази ложа успява да укрепне и да се развие благодарение на подкрепата на Франция и способство за широкото разпространение на масонството в България. През 1917 г. се основава Велика ложа на България със седалище в Пловдив, което спомага за внасянето на светлина в множество други ложи в други градове на България. Първата световна война затруднила изключително много развитието на масонството, защото довежда до диференциране на братята по света, като националните ложи застават зад своите правителства. Това затруднило международните контакти между Великите ложи и довело до нарушаване на наднационалния принцип в масонството.

В периода след първата световна война масонството се сблъсква с няколко възникнали проблема, а именно войнишкото възстание през септември 1918, което е било потушено от ген. Протогеров – пръв велик майстов на Великата ложа. Следващият сблъсък на масонството с нарастващите популярност

комунисти бил през 1919 г. по време на транспортната стачка. В началото на 1920 г. на зидарско събрание била обсъдена опасността от комунистическа революция като последица от транспортната стачка. След бурното развитие на българското масонство след края на първата световна война, в края на 20-те и началото на 30-те години на ХХ век, някои крайно националистически групи започват да водят борба срещу масонството. Особено активни са "Родна защита", съюзът на българските национални легиони, "Ратник", съюзът на запасните офицери и др. През този период настъпват трудни времена за българското масонство, което е подложено на преследвания, дискредитиране чрез средствата за масова информация и обявяването му за враг номер едно на държавата. През 1940 г. със закона за защита на нацията дейността на Великата ложа е забранена, класифицирайки я като тайна организация, която пропагандира интересите на западните демокрации и които според закона са вредни за българските държавни интереси. За да избегне насилственото разпускане на ложите, Великата ложа на България се саморазпуска още преди влизането в сила на закона и приспива своите символични ложи. Въпреки че реално монархическата власт тогава не взема строги мерки против масоните, великата ложа взема решение за саморазпускане и постепенно функциите на ложите замират след разпускането им. По време на втората световна война някои от известните масони (Б. Филов, П. Габровски, Д. Божилов и др.) се стараят да ориентират България към западния свят, докато друга част от тях застават на страната на бъдещият комунистически режим (К. Георгиев, Д. Велчев, Д. Казасов и др.). Така на практика самите масони се разделят между две политически идеологии. След 9-ти септември 1944 г. се правят няколко опита за реактивиране на масонство, но те са неуспешни. Някои от братята масони попадат под ударите на народния съд и са осъдени на смърт само на основание на това че са били членове на ложи, като самото масонство е публично обявено от комунистическият режим за агентура на чужди шпионски централи. В периода на студената война органите на сигурността на комунистическа България са оторизирани да предприемат всякакви репресивни мерки с цел недопускане на реактивирането на масонството в България.

След демократичните промени в началото на 90-те години на ХХ век, масонството се възражда, но заедно с него и неговите проблеми, които вече са значително по-различни от проблемите в началото на ХХ век, въпреки че основният фактор остава същият – а именно външното влияние в българското масонство.

През 1991 г. започва процеса на реактивиране на българското масонство по две основни паралелни линии. Първата линия на развитие е чрез Великата ложа на Югославия, а втората линия е чрез Великите обединени ложи на Германия. Обстановката допълнително се усложнява от факта че и други масонски структури развиват успоредна дейност в България като Великата ложа Алпина на Швейцария и Великият ориент на Франция.

През 1991 г. няколко българи са посветени в масонството от ложи в състава на Великата ложа на Югославия, като през 1992 г. втора група българи са посветени. Същата година в курорта Боровец се извършва ритуал по внасяне на светлина от Великата ложа на Югославия и се възстановява Великата ложа на България. По същото време през 1992 г. няколко български братя от немската ложа Лесинг започват да привличат нови братя към тях, като през 1994 г. се инсталират 3 регулярни ложи работещи към състава на Великите обединени

ложи на Германия, въпреки че по това време вече е реактивирана регулярната Велика ложа на България. Това вмешателство от страна на Германия цели инсталирането на нова Велика ложа с внесена светлина от Обединените Велики ложи на Германия. През 1993 г. заради нарушения Германия оттегля своето признание от Великата ложа на Югославия и прехвърлят признанието на новосформираната ложа Редовна Велика ложа Югославия, като по този начин реактивираната Велика ложа на България става нерегулярна. През 1994 г. възникват първите противоречия между братя майстори и Великият майстор брат Георги Крумов, който е обвинен в нерегулярни действия от негова страна. Въпреки тези си действия той е подкрепен от Великият майстор на Великата ложа на Югославия, което налага свикването на извънреден събор през 1995 г. където е избран нов Велик майстор – брат Иван Ставрев. Въпреки изборът на нов Велик майстор този избор на независимата Велика ложа на България не бива подкрепен от Великата ложа на Югославия в лицето на нейният Велик майстор брат Зоран Ненезич. Заради взетата безпринципната позиция от страна на Великата ложа на Югославия, Великата ложа на България решава да установи контакт с вече работещи ложи в България – част от състава на Обединените Велики ложи на Германия. Създават се контактни групи от двете страни за обсъждане на възможността за обединение на двете групи братя. Обединените Велики ложи на Германия дават разрешение и се провежда ритуал по присъединяване на вече нерегулярната Велика ложа на България. През септември 1997 г. е създадена Великата ложа на старите свободни и приети зидари на България с внасянето на светлина от Обединените велики ложи на Германия. За пръв велик майстор е избран брат Иван Ставрев, дотогавашен Велик майстор на станалата нерегулярна Велика ложа на България. Следва бързо развитие и инсталиране на все повече съюзни ложи, като техният брой през 2000 г. наброява 12. През ноември 2000 г. се провежда общо събрание за избор на нов велик майстор. Спорните избори и резултати от тях водят до разцепването на великата ложа, като инсталирането на 7 януари 2001 г. на Върховният съвет на тридесет и трета и последна степен на Стария и приет шотландски ритуал в България допълнително усложнява обстановката. Поради нежеланието на Обединените велики ложи на Германия да инсталират Върховният съвет, това е извършено от Щотландският ритуал южна юрисдикция на САЩ. Това довежда до пълното разцепление на регулярната Велика ложа и създаването на нова Велика ложа със същото име. Въпреки решението на Висшият братски съд от 24.11.2000 г. че изборите са опорочени и вота е невалиден част от братята не се съобразяват с неговото решение и основават новата Велика ложа. Това поставя началото на серия от проблеми за оригиналната велика ложа, които в крайна сметка довеждат до отцепването на много от нейните членове, както и до обявяването и за нерегулярна Велика ложа. Това от своя страна довежда до временното суспендиране на Шотландският ритуал в България през октомври 2005 г. Новосъздадената Велика ложа извършва обединение с нерегулярната Велика ложа на България с Велик майстор Янко Бонев. Под предлог че масоните в България са вече обединени и преименувайки новата Велика ложа на Обединена Велика ложа на България, отцепилите се братя успяват да си издействат признания от множество чуждестранни регулярни ложи твърдейки че са единствената Велика ложа в България след обединението. През февруари 2006 г. комисията по признания не признава регулярността на Великата ложа на старите свободни и

приети зидари на България, въпреки че и не отхвърля Великата ложа като нерегулярна. Това дава възможност за продължаващи и до днес спекулации по темата. Комисията по признания препоръчва обединение на двете Велики ложи, като след продължителни преговори двете Велики ложи не успяват до стигнат до общ консенсус относно формата и начина на обединение.

Изглежда, че българското масонство за своите кратки периоди на съществуване винаги е било заложник на световната политика и поради неговата младост, неопитност и липса на дълбоки традиции лесно бива подвеждано в различни посоки, което често е пагубно за него и е принуждавало много негови братя да се оттеглят от активният масонски живот. В най-новата си история масонството се явява част от играта на интереси между Германия и САЩ, като в крайна сметка потърпевши са българските братя.

Масонство и Религия

Религията е толкова стара, колкото човешката цивилизация. Думата религия означава "отново свързване" или "път към Бога".

Различните религиозни практики винаги през вековете са били причина за противоречия, както между отделни индивиди, така и между отделни групи и народи. Тези противоречия водили до забрани, убийства и войни.

И в момента има религии, стремящи се към световна диктатура и налагане на своята доктрина по насилствен начин.

И тук трябва да си зададем въпроса - представлява ли Франкмасонството една отделна обособена религия и какво отношение има към тази тема.

В масонството липсват характерните черти на една религия – както теология, проповядване на идеи за същността, описанието и природата на божеството като обряди и действия, които имат за цел спасението на душата на грешника, каквито имат повечето вероизповедания.

Същността му е свързана с **Великият Архитект на Вселената**, без да се наставлява как и за какво да се обръщаме към него.

Всеки брат трябва да бъде верен на традициите на собственото си вероизповедание и да намери отговори на вълнуващите го въпроси спрямо религията на своята църква, синагога, джамия, параклис, молитвен дом.

Масонството не изисква от своите членове определено догматично и единно изповядване на Бога и приемането на отделни братя не е в зависимост от някое религиозно вероизповедание.

Вековната традиция за свобода и равенството е нерушима.

Католическата църковна власт късно разбира, че в редиците на строителите на храмовете ѝ се крият хора чиито основни идеи са за разбиване на нейната догматика.

Най-ценните принципи на масонството – тайна, търпимост, взаимопомощ - се спазват от всички.

В древни времена масоните във всяка страна са били задължени да принадлежат към религията, независимо каква е тя на тази страна или на тази нация, днес се смята, че е по-уместно само да се задължат в тази религия, по която всички хора са съгласни, оставащи всеки собствените му мнения, тоест да бъдат добри и лоялни хора на честта и честността, каквито и да са названията на изповеданията, които помагат да ги отличаваме. Впоследствие на което

масонството става център на обединяването и средство за приятелство между личности, които биха останали вечно чужди.

Зачитането, правото на друия да има мнение и свободно да го изразява е идеята, която привлича болните и творчески личности от многото страни към масонството.

Вярата във **Великият Архитект на Вселената** и в Неговата воля са основно условие за приемането на членовете.

Всеки приет в "Зидарските редици" вярва в свободния човек, който търси с духа си единение с Бога. Според масонството човешкият дух няма прегради. Свободните зидари изповядват свободата на мисълта и човешката съвест. Масонството не ползва теории, догми и правила.

Ложата действа на демократичен принцип, където всеки има възможност да изказва свободно мисли и идеи, независимо от неговото положение.

Доктрината на масонството е построена върху стремежа за усъвършенстване на човешките взаимоотношения, чрез създаване на истински нормални отношения с ближния.

В заключение мога да кажа, че масонството не е религиозна организация. То е едно огромно братско сдружение, обхващащо всички религии. То признава достойнството на човешката природа и правото на човека за свободата, за която е достоен.

Според масонството няма нищо, което да постави един човек по до-долу от друг, освен невежеството, низостта и престъплението.

Какво е масонството?

Свободното зидарство (франкмасонството) е световно движение с етично-нравствена насоченост, изградено като йерархична структура от грижливо подбрани мъже, стремящи се към умствено и нравствено съвършенство при свобода на мненията и толерантност спрямо възгледите на всеки един човек. Масонството не е нито конспиративна организация, нито тайно общество в широкия смисъл на думата, защото неговите цели не са и не могат да бъдат в противоречие с установения ред. Красива морална система, завоалирана в алегии, илюстрирана със знаци и символи - е друго определение на Свободното зидарство.

Тайна организация ли е масонството?

Масонството не е тайна или секретна организация. Тайните на масоните се отнасят единствено към традиционните методи за разпознаване между членовете. Всеки масон е свободен да заяви своята принадлежност към Братството. Конституциите и правилата на Ложите са достъпни за обществото. Неговите цели и принципи са широко огласени. Властите имат достъп до масонските Храмове. Както и много други общества и организации, масонството се отнася към своите вътрешни дела, като към частни и ги решава само в рамките на своята членска маса.

Какво се очаква от един масон?

Основните изисквания към кандидата за масон са вяра в Божественото начало и добра обществена репутация на достойни хора. Да споделя ценностите на

масонството и хуманизма, да бъде толерантен към всички гледни точки, да търси начин да помага на останалите хора, да посещава редовно сбирките на ложата в която членува. Франкмасонството изисква от своите членове уважение към законите на страната в която те живеят и работят. Принципите и философията на масонството не влизат в противоречие със задълженията на своите членове като граждани, напротив - помага им да изпълняват своите обществени и лични задължения по-отговорно.

Върху какви принципи е изградено свободното зидарство?

Франкмасонството е изградено върху три основни принципа:

Братската любов - всеки истински масон се отнася с търпение и уважение към мненията и разбиранията на всеки отделен човек.

Милосърдие - франкмасоните проявяват милосърдие по отношение не само на своите близки, но и към цялото общество, посредством благотворителност и оказване на лична помощ.

Истина - франкмасоните се стремят към истината, поради което се стремят да постигнат в живота си висок нравствен стандарт.

Възможно ли е съвместяване на християнството и масонството?

Отговор на този въпрос е самият факт, че огромното мнозинство от братята в Европа и САЩ, както и в други региони, са християни. Между тях има и немалко представители на висшия клир от различните църковни конгрегации.

Вярно ли е, че при посвещаването във висшите степени се използват сатанински символи и ритуали?

По този повод антимапоните най-често цитират литературни източници, които нямат нищо общо с масонството. **На американският учен-масон Алберт Пайк се приписват думите, че всички масони от висшите степени на Шотландския ритуал трябва да се поклонят на Сатаната (Луцифер) като на Бог. За първи път такова твърдение се появява през 1894 г., три години след смъртта на Пайк, когато писателят Лео Таксил съзнателно се включва в аферата за дискредитиране на франкмасонството.** Той представя и цитира писма на Алберт Пайк, които уж случайно открил, а всъщност сам е написал. Самият Таксил публично се разкайва за това няколко години по-късно, но клеветата е подета от заинтересовани антимапонски кръгове и подобни писания могат да се срещнат дори днес, с невярното позоваване на брат Алберт Пайк.

Допустимо ли е християнин да полага и масонска клетва?

Отговорът е ДА. Всеки християнин, на когото вярата не забранява да положи военна или президентска клетва и т.н., може да се закълне в смисъла на приемане на определени задължения на масона, без това да накърнява религиозните му убеждения Някои от активните автори-антимапони разпространяват измислици за страшните наказания, на които се подлагат престъпили клетвата си братя. Ние знаем, че наказанията в символичните ложи имат изключително символичен характер и имат за цел да напомнят на сгрешилия брат за болките и страданията, които всеки достоен и почтен човек изпитва, когато осъзнае, че е нарушил дадената дума.

Защо масонството е така силно фокусирано върху символите?

Целият ни живот е изпълнен със символи. Срещаме ги всеки ден в ежедневието, което кара някои автори, семиотици дори да въведат термина Homo symbolicus. От своя страна Масонството използва символите и ритуалността, за да предаде своята философия, като същевременно предоставя възможност за интерпретацията им от всеки отделен човек.

Как е организирана една ложа?

В ложата има няколко вида длъжностни лица наричани офицери. Някои от тях (като Ковчезника и Секретаря) имат предимно административни функции. Други (като двамата Надзиратели и Покровителя, които следи зорко кои влиза в ложата) имат преди всичко ритуални функции. Почетния майстор, наричан Майстор на стол съчетава ритуалните и административни функции в ложата. Той бива избран от майстор масоните за срок от една година.

Какви клетви полагат масоните по време на своите ритуали?

Клетвите, които полагат масоните по време на ритуалите са да пазят тайните на вековния занаят, да живеят според масонските идеали, да не забравят масонския си дълг. Нито една от клетвите не е несъвместима с моралните, обществените и религиозните задължения на човека.

Какво се случва на масонските срещи?

Масонските срещи включват три вида действия. Първото е най-важно, става дума за символично действие, вид драма, свързана с **легендата за Храма на цар Соломон**. Касае се за алегория, която се представя пред членовете на ложата. Второто действие е чисто организационно. В него се решават текущите задачи. Третото действие включва изнасянето на т.нар. градежи (писменни работи) пред ложата. Те най-често са посветени на историята и философията на масонството и неговите символи, но могат да засягат и общочовешки теми.

Кои са основните принципи за признаване на велика ложа?

Основните Принципи за признаване на Велика Ложа са приети от Великата Ложа на Англия на 4 септември 1929 г. За да бъде една Велика Ложа призната за регулярна от Великата Ложа на Англия, трябва да отговаря на следните принципи:

Всяка Велика Ложа трябва да е била законно основана от регулярна Велика Ложа или от три или повече малки ложи, всяка конституирана от регулярна Велика Ложа.

Трябва да бъде напълно независима и самоуправляваща се, с единствена и неоспорима власт над Братството т.е. Свободно Зидарското Братството (**символичните степени Чирак, Калфа и Майстор**) в рамките на своята юрисдикция – Ориент и под никакъв претекст, по никакъв начин не споделя властта си с никаква друга масонска структура / единица.

Свободните Зидари под нейната юрисдикция трябва да бъдат мъже, и също така Великата Ложа и Всяка от членуващите ложи не трябва да има масонски взаимоотношения с Ложи, които допускат членството на жени.

Свободните Зидари под нейната юрисдикция трябва да вярват в съществуването на **Великия Архитект на Вселената (върховното същество)**.

Всички Свободни Зидари под нейната юрисдикция трябва да поемат своите задължения пред или виждайки Книгата на Светия Закон (Библията) или друга Света Книга, от която е повлиян конкретния човек.

Трите Велики Светлини на Свободното Зидарство (Книгата на Светия Закон, Правият Ъгъл и Пергелът) трябва да бъдат изложени на показ, когато Великата Ложа или нейните съставни ложи са отворени.

Дискутирането на религия и политика в ложата трябва да бъдат забранени.

Трябва да спазва основните принципи и догми (Старите задължения) и обичаи на Занаята / Братството и да изисква спазването им вътре в съюзните ложи.

Кои са символите в масонските ритуали?

Символите са неезиково средство за изразяване на човешкото подсъзнание. Работата и заниманията с тях дават възможност за целенасочена комуникация между сферите на съзнателното и подсъзнателното. Масонството се ползва от езика на символите, за да помогне на масона да се огледа вътре в себе си и за да му помогне насочи съзнанието си към благородни цели. Символите помагат на масона да се опита да приложи на практика тези благородни идеали.

Пергел - В западната християнска иконография символ на създателя и сътворяването на света – духовният план – вечният кръг – вечното завръщане.

Винкел - Символ на стремежа към съвършенство, изразяващ се в масонския завет да постъпваме винаги във всички свои действия под прав ъгъл.

Библия - Книгата на Свещения закон (също така в зависимост от изповеданието книгата може да бъде Коранът, Тората или други свещени книги) – израз на една непроменима Етика (категоричният императив на Кант).

Земно кълбо и глобус с небесната шир - Земният свят и космоса.

Престилка - Знакът за започналата работа – тя е символ на чистота, добродетелност и масонът винаги трябва да се стреми да я пази такава, каквато е била, когато му е била връчена.

Чук - Инструментът на майстора – оръдието на каменоделците.

Камък - Това е масонът по пътя на самоусъвършенстването. Както камъкът в началото е неодялан с много ръбове, криви стени и неправилна форма, всеки човек в началото изглежда по подобен начин. След упорита работа върху камъка (човека) той има завършен вид и правилни форми.

Слънце и Луна - Слънцето и Луната са древни астрологически символи. В масонството те се възвисяват над колоните, около които се събират чираците и калфите.

Либела - Либелата е символ на равенството в масонското общество, в което всички са братя, независимо от различното си обществено положение в т.н. "профански живот".

Отвес - Отвесът е служил на оперативните масони за да проверяват точността на строежа. Спекулативните масони винаги трябва да преценяват всяко свое дело използвайки символичния символ на отвеса.

Чертожна дъска - Тя символизира "строителния" план на живота, и един от работните инструменти на майстора.

Мозаечният под - Мозаечният под е изразение на поредицата от успехи и неуспехи от радост и скръб и е символ на вечната полярност съпътстваща нашия стремеж към съвършенство.

Винкел и пергел - Без да са някаква обвързваща емблема на масонството, съединените винкел и пергел са характерния знак на масонските ложи по света.

В еблемите на различните ложи се срещат множество комбинации на двата инструмента.

Винкел – едва осъзнаването на заобикалящата го реалност прави човека способен да възприема идеята за вечното. Всичко останало би било сам сън.

Пергел – В пергела масонът съзира и осъзнава действието на една висша, съзидателна сила. Пергелът насочва масона към една активна работа върху собствената му личност, върху неговото бъдеще и върху заобикалящата го природа. Човекът се намира в едно постоянно противоборство между духовните си стремления и земното си начало. Съединението на пергела и винкела символизира хармонията между дух и тяло, между осъзнато и неосъзнато, между творец и сътворено. Който иска да изживее своя живот в хармония, трябва да намери и хармонията между тези аспекти на двойствеността.

Масонството участва ли в по някакъв начин в политиката?

Категорично не. Масонските организации не заемат политически позиции, нито пък налагат на своите членове такива. Всеки масон е свободен да има собствено мнение. Вековната традиция доакзва, че в ложите е по-добре да са забранени дискусиите на политически теми с цел членовете да не се конфронтират. Масонството няма политически цели и интереси. То изисква от своите членове да зачитат законите и правителството на страната в която живеят. Масоните са длъжни да работят за просперитета на своята Родина.

Представява ли франкмасонството отделна, обособена религия?

Франкмасонството не е религия и не налага определено религиозно вярване. То изисква обаче от всеки свой кандидат и член вяра в Божественото начало. За масоните **Творецът е Великият Строител на всички Светове - Великият Архитект на Вселената**. Всеки посветен в масонството нарича Бог с онова име, което му е наложило религията която той изповядва.

Масонството е ангажирано с основните ценности на човешкия живот и може да бъде наречено "вяра", но в най-широкия смисъл на тази дума. Някои направления на масонството посвещават своята работа за "Слава на Великия Архитект на Вселената" – това е поетичен израз с които масоните наричат Интелектуалната Сила управляваща вселената. С него се цели да се избегне религиозна конфронтация между членовете на една ложа, но същевременно да не се накърни правото на всеки да изповядва своята религия. Други масонски организации работят в "името на усъвършенстване на човечеството". Трети работят и за двете. При всички случаи обаче, масонството не е религия – масони принадлежат към всички големи религии. Някои са християни, юдеи, мюсюмани, хиндуисти, будисти и т.н.

Масонството не предлага нищо такова. Същността на неговото учение е проповядване на съществуването на **Любящия Отец, Велик Архитект на Световете**, без да наставлява как и за какво следва да се обръщаме към Него и да му се молим. Всеки наш брат следва да намери отговори на вълнуващите го въпроси относно религията в своята църква, синагога, джамия, параклис, молитвен дом и т.н., и да бъде верен на традициите на собственото си вероизповедание. Масонството очаква от братята да повярват, че душата им е безсмъртна и нейният бъдещ живот в отвъдното ще продължава по волята на Великия Архитект в създадените от него Светове. Срещат се и братя-масони, които в свои градежи защитават тезата, че франкмасонството е и религиозно

течение. Ако приемем, че смисъла на нашето учение е да насочва неудържимия стремеж на човека да се посвети и да служи на доброто, да вижда навсякъде в земния живот силата и **красотата на творенията на Великия Архитект**, сигурно можем да се съгласим и с такова мнение. Това обаче в никакъв случай не противопоставя нашите убеждения на масони на християнството или на други традиционни религиозни вярвания.

Проповядва ли масонството определен път към спасението?

Пътят към спасението е привилегия, която Масонството не е в състояние да даде на своите последователи. В ложите на масоните не се занимаваме със спасение или с убеждаване в интерес на каквато и да е религиозна вяра. Масоните приемат хората такива, каквито са и ги наставляват в дух на развитие на братските им чувства и нравственото им усъвършенстване. Дотогава, докато тези цели са постижими за нашия Орден, той ще се развива и ще преуспява в делата си.

История на масонството

Няма точна информация за "началото" на Масонството, но за това пък има множество теории. Някои историци поставят началото във времето на Ноевия ковчег, други вярват, че началото е свързано със строежа на храма на Соломон, трети пък го свързват със строежа на Пирамидите в древен Египет, а някои поставят началото при царуването на крал Ателстон на Англия в 930 година от Новата Ера. Всички тези теории са малко вероятни, но пък са особено красиви и вдъхновяващи.

Най-достоверната и най-разпространената теория за възникването на Масонството в Англия свързва началото му със средновековните зидарски задруги или както още е известна – "Теорията на прехода".

Със западането на зидарския занаят през 16-ти век, в техните задруги или Ложи започват да навлизат хора, които не спадат към т.н. "оперативни" зидари. Това са лекари, селяни, моряци, търговци и др., които са били допускани да членуват в ложите. Тези хора, които не са имали нищо общо със зидарския занаят са се наричали "спекулативни" зидари. С навлизането им в зидарските ложи, Масонството все повече се превръща в Клуб или Братство и губи смисъла си на професионална задруга. Тези нови членове на ложите или "Спекулативни масони", са били "приемани" като равни с "Оперативните" масони в дух на братство, от където и произлиза терминът "приети" в израза "свободни и приети зидари".

Колкото и да звучи правдоподобно и тази теория се оспорва от някои източници, които изтъкват, че няма пряка доказана връзка и приемственост между старите професионални задруги или оперативни ложи и спекулативните ложи, като в потвърждение на тезата си привеждат довода, че няма данни да е имало "оперативни" ложи в Англия след 1560 или пък в Шотландия – след 1580г., докато първите писмени документи за "спекулативни" масони и ложи са от почти един век по-късно! И все пак това е теорията, към която се придържа не само ОВЛ на Англия, но и Великата Ложа на Шотландия. Великата Ложа на Ирландия отива малко по-далече, като търси корените в античната си история. Наред с горната теория, има най-много привърженици, съществува и друга, която също претендира за известна достоверност – това е теорията, свързваща

появата на масонството с Рицарите Тамплиери, чийто Орден е основан през 1117г.

Тамплиерите, подобно на Свободните зидари – Масони, са имали три категории членове – на най-ниското стъпало са стояли "Сержантите-пехотинци", на най-високото са били истинските Братя-рицари. Средното ниво се е заемало от т.н. "Чиновник-капелан-секретари". Орденът се е предвождал от Велик Майстор, единствено подчиняващ се на Папата. След поставянето им в 1307г. извън закона от Папа Клементий V започват гонения на Темплиерите в цяла Европа. Единствено в тогавашна Шотландия те намират убежище. Предполага се, че за да избегнат гоненията и изстреблението на братята рицари се е прибегнало до създаването на движение - Масонството, което е взаимодействало много от обичаите и символите на действащите по това време свободно-зидарски задруги.

Има още една теория, която бихме нарекли "социално-историческа", съгласно която "лицата, които са формирали Свободното Зидарство, става дума за края на 16-ти и началото на 17-ти век, са били хора, които са се стеремели към установяването на по-голяма религиозна и политическа търпимост във време на остро противоборство, когато политическите и религиозни различия са водели до кървави граждански войни. Това, което те са искали е било хората да станат по-добри и да се възцари един по-справедлив свят. И тъй като по това време обучението се е основавало на алегии и символи те възприели идеята за "сградата" като централна алегория, върху която да стъпи новото движение. Основния източник за алегии по това време е била Библията, чието съдържание е било известно, дори и на тези, които не са могли да четат и пишат. Единствената "сграда", която се споменавала в Библията бил Храмът на Соломон, който и станал основната тема на ритуала. От старите занаятчийски гилдии пък взаимодействали организационната форма – Майстор, Надзирател, Ковчезник, Секретар, докато инструментите на старите зидари били използвани като символи, върху които да се изгради морално-философската конструкция на "занаята". Най-вероятно началото на Масонството е съчетание на описаните по-горе и някои други "теории".

От гледна точка на документи, свързани с масонството – като най-стари се считат Манускриптите "Regis" от 1390г. и "Cook" от 1400г. Според Ложата "Куатор Коронати" на ОВЛ на Англия първият документ регистриращ "прием" на не-оперативен масон в Масонска ложа е от юни 1600г. – това е на Лорда на Оучинлек, Джон Бозуел, чието име се появява в списъците на Масонска Ложа в Единбург, Шотландия. В Англия първият запис е от 16-ти октомври 1646г. направен от Елиас Ашмол – антиквар и хералдик, който между другото споменава, че заедно с него в не-оперативна Ложа е "приет" и полковник Хенри Мейнуеринг.

Следват и други записи – в документ от 1673г. се споменават имената на 27 Масона, които членуват в ложа в град Честер. Друг документ от 1695г. говори за някой си Едуард Хол, който е бил приет в Ложа в град Чичестер. Манускрипт под номер 4 от Йорк от 1693г. изброява имената на шест члена на Ложа, за които нищо повече не се знае.

Но да се върнем към "официалното начало" на Масонството в люлката му – Англия. Безспорно отправната точка на съвременното, организирано "символично" масонство е датата 24 юни 1717г., когато в кръчмата "Гъската и скарата" (Goose and Gridiron) четири Лондонски "символични" Ложи се

обединяват във Велика Ложа на Лондон и Антони Сойер, джентълмен, е избран за неин първи Велик Майстор.

Също така, не се оспорва и факта, че в началния си вид Великата Ложа е служила предимно като организатор за годишно тържество-пиршество за членовете на Ложите в района на Лондон. В 1721 г. Джон, Дука на Мантагю, е избран за Велик Майстор, който въвежда нови правила и порядки. От този момент Великата Ложа започва да се събира на "четиримесечни общи събрания" (Quarterly Communications), с което се превръща в регулативен орган, към който постепенно се присъединяват и Ложи, работещи извън Лондон.

В 1723г. е издаден първият "Правилник – Масонски конституции" (първата редакция на т.н. Андерсенова Конституция) и Уилям Коупер, деловодител в английския Парламент е назначен за Секретар на Великата Ложа. Към 1730г. под Великата Ложа работят повече от 100 ложи в Англия и Уелс. Започва създаването на ложи и в чужбина - Европа, Северна Америка, Индия.

Междувременно се инсталират Велики Ложи в Ирландия през 1725г. и Шотландия през 1736г. XVIII-ти и XIX-ти век бележат бързото разпространение на Масонството в Средния и Далечния Изток, Австралия, Азия, Африка и Южна Америка, като то следва по петите разширяването на Британската Империя. С разпадането на Империята, много от местните Ложи се трансформират в независими Велики Ложи, но някои предпочитат да останат под попечителството на ОВЛ на Англия в резултат на което и до ден днешен има повече от 750 ложи по света, които се числят към ОВЛ на Англия. През 1737г. е посветен първият Масон от кралско потекло – Фредерик Люис, Принц на Уелс и син на Крал Джордж II.

През 1740г., по стечение на различни обстоятелства, много ирландци се преселват в Лондон. Не малка част от тях са били Масони още преди да се преместят. В същото време достъпът им до английски ложи е бил ограничен, в резултат на което през 1751г. група ирландски масони учредяват конкурираща Велика Ложа. Мотивът, който те изтъкват е, че съществуващата Велика Ложа е направила твърде много нововъведения и се е отдалечила от т.н. "стари правила" (ancient landmarks) докато те желаели да се съхранят "античните институции, завещани от Принц Едуин в град Йорк през 926г. след Христа". Поради тази причина новата Велика Ложа е била наречена "Античната Велика Ложа" (точното име е било: "Grand Lodge of Free and Accepted Masons of England According to the Old Institutions"), а другата Великата Ложа - "Модерните". Въпреки разногласията, двете Велики Ложи съжителствали мирно в продължение на 63 години, като нито едната нито другата е признавала членовете на "противниковата" ложа за "регулярни" Масони. Това, обаче, не е пречело на мнозина, дори на централно ниво, да членуват и в двете ложи.

В 1809г. двете конкуриращи се Ложи определят "комисари", които да договорят взаимно приемливо и равностойно Обединение. След четири години преговори, на 27 Декември 1813г. , на тържествена церемония в "Свободнозидарския дом" (Freemasons' Hall) в Лондон се извършва обединението на двете Ложи, в резултат на което се появява Обединената Велика Ложа на Англия с Велик Майстор – Негово Кралско Височество Дука на Съсекс (по-малкия син на Крал Джордж III).

Едно интересно обстоятелство – в 1799г. в навечерието на Великата Френска Революция, с оглед ограничаването на дейността на профсъюзите, политическите клубове и други "подривни" организации, английския Парламент

приема "Закон за тайните общества". (В 1920г. Английския Парламент приема друг закон – "Закон за Правителството на Ирландия", който съдържа текстове, които пък касаят Масонството в Ирландия. Обединението от 1813г. е забележително с едно важно обстоятелство, свързано с името на Дука на Съсекс, който до смъртта си през 1843 всяка година е бил преизбиран за Велик Майстор. Това е неговото решение да превърне Масонството в "универсално" движение като премахне всички чисто християнски елементи от ритуалите и текстовете на трите степени – Чирак, Калфа и Майстор Масон.) Обединението е време на консолидация и стандартизация. Под ударите му попада и Масонството. Двамата Велики Майстори се срещат с Министър Председателя на Англия (Уилям Пит, който не е бил масон) и го убеждават да изключи Масонството от действието на закона, но остава задължението секретарите на отделните Ложи всяка година да предоставят на местния "Служител на реда" списък на членовете, включващ данни за възрастта на отделните членове, професията и домашният им адрес. Това изискване е било отменено с решение пак на Английския Парламент едва през 1967г., когато се изграждат основите на Масонското администриране, които са запазени и до днес. Ложите извън пределите на Лондон са били групирани под шапката на Провинциални Велики Ложи, всяка от които се е оглавявала от Провинциален ВМ, назначаван от ВМ на ОВЛ на Англия.

Създаден е и т.н "Борд с общо предназначение" (Board of General Purposes), чиято задача е да формулира вътрешната политика на ОВЛ, както и да проучва и докладва по всякакви въпроси поставени му от ВМ или Великата Ложа. Този орган няма изпълнителни права, а само може да докладва предложенията си на Великата Ложа, която единствена решава. След обединението са приети също така стандартни форми на Регалиите и Нагръдните знаци, които са валидни и днес.

С избора на Алберт Едуард, Принц на Уелс (по късно Крал Едуард VII) през 1874г. за ВМ на ОВЛ на Англия английското Масонство получава силен тласък. Принцът е бил голям почитател на Масонството и негов ревностен поддържник. Много често в Англия и при посещенията му зад граница той се явявал в регалиите на ВМ, което допълнително е допринесло за популяризирането на Масонството. В годината на коронясването му, когато си подава оставката като ВМ, под шапката на ОВЛ е имало 2850 Ложи.

XX-ти век е не по-малко благоприятен за развитието на английското масонство. Това най-силно се чувства в периодите след двете Световни войни, когато много хора се обръщат към масонството като към спокоен пристан на традицията и сигурността където могат да продължат връзките си от военните години и фронтното приятелство и другарство.

Същевременно в периода до втората световна война се засилва анти масонската пропаганда, най-вече от Фашистка Германия и Испания на Франко. Това води до "затваряне" на масонството в себе си, което продължава и след войната и особено след 50-те години на миналия век, когато умишлено се избягват всякакви контакти с медиите и широката публика и когато не се прави нищо за разсейване на митовете и измислиците битували в публичното пространство. Краят на тази политика се поставя през 1984г., когато ОВЛ на Англия съвсем целенасочено се отваря към външния свят.

Втората половина на XX-ти век е забележителна с две важни събития – първото е честването през 1967г. на 250-та годишнина от създаването на първата

Велика Ложа на Англия и инсталирането на нов Велик Майстор – Дука на Кент, на който пост той е и до днес, и второто събитие - през 1992 когато 12500 масони се събират в Ърлс Корт да честват 275-та годишнина от създаването на първата Велика Ложа и 25-та годишнината от встъпването в длъжност Велик Майстор на Дука на Кент.

Към днешна дата под шапката на ОВЛ на Англия работят около 7 700 ложи с повече от 300 000 братя масони. Седалището на ОВЛ на Англия е Мейсънс Хол (Mason's Hall), който е една от забележителностите на Лондон.

Повечето ложи и/или Велики Ложи, които произлизат от Античната Велика Ложа на Англия, ВЛССПЗ на Ирландия или ВЛССПЗ на Шотландия имат в името си словосъчетанието "Стари Свободни и Приети Зидари". Онези Велики Ложи, които водят началото си от Великата Ложа на Англия от 1717г. нямат в името си "Стари". Това правило не винаги се е прилагало, тъй като много Велики Ложи са избирали единия или другия вариант произволно. Наличието или отсъствието на цялото словосъчетание няма отношение към регулярността или признанието на съответната ложа.

Това е малка част от по-известните български масони от близкото минало:

архимандрит Ефрем;
 екзарх Стефан (1878-1957);
 Иван Ведър (1827-1898);
 Ангел Кънчев (1850-1872);
 д-р Константин Стоилов (1853-1901);
 Константин Величков (1855-1907);
 Захари Стоянов (1850-1889);
 княз Александър Батенберг (1857-1893);
 Никола Обретенов (1849-1939);
 Димитър Карамфилович (1839-1906);
 проф. Георги Златарски (1854-1909);
 Александър Теодоров - Балан (1859-1959);
 Александър Протогеров (1867-1928);
 Проф. Асен Златаров (1855-1936);
 Симеон Радев (1879-1967);
 проф. Богдан Филев (1883-1945);
 проф. Михаил Арнаудов (1878-1978);
 проф. Венелин Ганев (1880-1966);
 Кимон Георгиев (1882-1969);
 Никола Петков (1893-1947);
 Петър Габровски (1898-1945);
 Контраадмирал Сава Николов Иванов (1891-1958);
 Капитан I ранг Георги Славянов (1893-1966).